

ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИНЕННЯ НАСИЛЬСТВА НАД ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИМИ ТА ЦИВІЛЬНИМ НАСЕЛЕННЯМ

Миронова В.О.,

к.ю.н., доцент кафедри правових дисциплін

Мкртчян Р.С.,

к.ю.н., доцент кафедри правових дисциплін

Херсонський інститут Міжрегіональної Академії управління персоналом

У статті розкрито проблеми кваліфікації вчинення насильства над військовополоненими та цивільним населенням. Проаналізовано кримінальне законодавство України та норми міжнародного права, які регулюють питання, пов'язані з кримінальною відповідальністю за вчинення насильства над військовополоненими та цивільним населенням. Запропоновано шляхи вирішення питань, які виникають під час кваліфікації даного виду злочину.

Ключові слова: насильство над військовополоненими та цивільним населенням, кримінальна відповідальність, Женевська конвенція, збройний конфлікт, злочин, міжнародний збройний конфлікт.

Миронова В.О., Мкртчян Р.С. / ПРОБЛЕМЫ КВАЛИФИКАЦИИ СОВЕРШЕНИЯ НАСИЛИЯ НАД ВОЕННОПЛЕННЫМИ И ГРАЖДАНСКИМ НАСЕЛЕНИЕМ / Херсонский институт МАУП, Украина

В статье раскрыты проблемы квалификации совершения насилия над военнопленными и гражданским населением. Проанализировано уголовное законодательство Украины и нормы международного права, которые регулируют вопросы, связанные с уголовной ответственностью за совершение насилия над военнопленными и гражданским населением. Предложены пути решения вопросов, возникающих при квалификации данного вида преступления.

Ключевые слова: насилие над военнопленными и гражданским населением, уголовная ответственность, Женевская конвенция, вооруженный конфликт, преступление, международный вооруженный конфликт.

Mironova V.O., Mkrtychyan R.S. / PROBLEMS OF QUALIFICATION COMMITTING VIOLENCE AGAINST PRISONERS OF WAR AND CIVILIANS / Kherson Institute of MAUP, Ukraine

The problem of domestic violence training of prisoners of war and civilians are in this article. Criminal legislation of Ukraine and international law governing issues related to criminal liability for committing violence against prisoners of war and civilians are analyzed. The ways of solving problems that arise during the training of this type of crime are proposed.

Article 433 of the Criminal Code of Ukraine provides for criminal penalties for violence against the population in the area of hostilities, art. 434 of the Criminal Code – for the ill-treatment of prisoners of war, and in accordance with Art. 438 of the Criminal Code a form violation of the laws and customs of war are ill-treatment of prisoners of war or civilians.

Found that the main international legal document defining the legal status of prisoners of war and civilians during the war are the Geneva Conventions of 12 August 1949 on the protection of war victims and their Additional Protocols.

We sink that the desire of the legislator to criminalize violence against civilians and prisoners of war at the same time in three articles of the Criminal Code (Articles 433, 434, 438 of the Criminal Code) unjustified and creates significant difficulties in Ukraine compliance of obligations under the Geneva Conventions of 1949 the protection of victims of war and other international agreements, because in our opinion, should be excluded from the Criminal Code of Ukraine, Article 433 and 434, which will qualify only for the following art. 438 of the Criminal Code of Ukraine as ill-treatment of prisoners of war or civilians.

Key words: violence against civilians and prisoners of war, criminal responsibility, the Geneva Convention, armed conflict, crime, international armed conflict.

Відповідно до міжнародного права насильство над військовополоненими та цивільним населенням належить до «воєнних злочинів». У кримінальному законодавстві України відповідальність за насильство над військовополоненими та цивільним населенням встановлена у ст.ст. 433, 434, 438 Кримінального кодексу України (далі – КК). Введення цих норм, відбулося під прямим впливом міжнародного кримінального права та в силу цілої низки міжнародних договорів і угод, підписаних СРСР та Україною.

Проблема розробки питань кримінальної відповідальності за «воєнні злочини» в кримінально-правовій літературі привертала увагу багатьох науковців, серед яких: І.П. Блищенко, Р.М. Валеев, І.І. Карпец, С.Г. Келина, В.М. Киричко, Н.Ф. Кузнецова, І.І. Лукашук, А.В. Наумов, В.П. Панов, П.С. Ромашкін, Б.Н. Топорнин, А.Н. Трайнін, М.І. Хавронюк та інші. Проте дослідження вчених, головним чином, відбувалися з позиції загальної розробки питань боротьби зі злочинами, а питанням кваліфікації окремих злочинів було присвячено замало уваги.

Стаття 433 КК України передбачає кримінальну відповідальність за насильство над населенням у районі воєнних дій, ст. 434 КК – за погане поводження з вій-

ськовополоненими, а відповідно до ст. 438 КК однією з форм порушення законів та звичаїв війни є жорстоке поводження з військовополоненими або цивільним населенням.

Отже, слід констатувати, що три норми КК передбачають кримінальну відповідальність за насильство над військовополоненими та цивільним населенням. Проте одночасна наявність трьох норм, що передбачають кримінальну відповідальність за насильство над військовополоненими та цивільним населенням у КК, створює значні проблеми з кваліфікацією цих злочинних дій, тому в цій роботі зроблено спробу визначення понять «насильство над військовополоненими та цивільним населенням» та співвідношення злочинів, що передбачають кримінальну відповідальність за такі дії.

Метою статті є розкриття проблем кваліфікації вчинення насильства над військовополоненими та цивільним населенням, а також шляхів подолання розбіжностей, які виникають під час кваліфікації даного виду діяння.

Основним міжнародно-правовим документом, що визначає правовий статус військовополонених та цивільного населення під час війни, є Женевські конвенції від 12 серпня 1949 року про захист жертв війни та

додаткові протоколи до них: 1) додатковий протокол до Женевських конвенцій 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 8 червня 1977 року (далі – Додатковий протокол I)[1]; 2) додатковий протокол до Женевських конвенцій 1949 року, що стосується захисту жертв збройних конфліктів не міжнародного характеру (Протокол II), від 8 червня 1977 року (далі – Додатковий протокол II) [2].

Стаття 147 Женевської конвенції про захист цивільного населення під час війни 1949 року (далі – IV Женевська конвенція) містить так звані «серйозні порушення» відносно цивільного населення: умисне вбивство; катування або нелюдське поводження, включаючи біологічні експерименти; навмисне заповідання тяжких страждань або серйозного каліцтва; завдання шкоди здоров'ю; незаконні депортація, переміщення й арешт; примус особи служити в збройних силах ворожої держави; захоплення заручників; незаконне, довільне і проведене у великому масштабі руйнування і присвоєння майна, не викликане військовою необхідністю. Відповідно до IV Женевської конвенції відносно цивільного населення також забороняється: 1) посягання на життя, здоров'я, фізичний і психічний стан осіб, зокрема вбивство, а також таке жорстоке поводження, як катування, каліцтво чи будь-які форми тілесних покарань; колективні покарання; взяття заручників; акти тероризму; знущання над людською гідністю, зокрема образливе поводження, згвалтування, примус до проституції або непристойне посягання в будь-якій формі; рабство й работоргівля в усіх їх формах; грабiж; погрози вчинити будь-яку з вищезазначених дій (ст. 3 IV Женевської конвенції); 2) примусові заходи фізичного, морального порядку, зокрема, з метою одержання від них або від третіх осіб відомостей (ст. 31 IV Женевської конвенції); 3) вжиття будь-яких заходів, які можуть заповіяти фізичне страждання або привести до знищення осіб, що знаходяться під заступництвом та перебувають в їхній владі. Ця заборона поширюється не тільки на вбивства, катування, тілесні покарання, каліцтва й медичні або наукові досліді, які не викликаються необхідністю лікування осіб, що знаходяться під заступництвом, але так само й на всяке інше грубе насильство з боку представників цивільної або військової влади (ст. 32 IV Женевської конвенції); 4) покарання за правопорушення, що не вчинено особисто особою. Колективні покарання і будь-які заходи залякування або терору. Пограбування та репресалії осіб та їх майна (ст. 33 IV Женевської конвенції)[3].

Женевська конвенція про поводження з військовополоненими 1949 року (далі – III Женевська конвенція) зобов'язує поводитися гуманно з військовополоненими. Зокрема, жоден військовополонений не може бути підданий фізичному насильству або ж науковому або медичному досліді якого б то не було характеру, що не виправдується міркуваннями лікування військовополоненого та його інтересами. Військовополонені так само повинні завжди користуватися захистом, особливо від усяких актів насильства або залякування, від образи й цікавості юрби. Застосування до них репресій забороняється (ст. 13). Жодні фізичні або моральні катування та жодні інші міри примусу не можуть застосовуватися до військовополонених для одержання від них будь-яких відомостей. Військовополоненим, які відмовляються відповідати, не можна погрожувати, піддавати їх образам або будь-яким переслідуванням або обмеженням (ст. 17) [4].

Також, відповідно до ст. 130 III Женевської конвенції, до «серйозних порушень» відносно військовополонених належать: умисне вбивство; катування або нелюдське поводження, включаючи біологічні експерименти; навмисне заповідання тяжких страждань або серйозного каліцтва; завдання шкоди здоров'ю; примус військовополоненого служити в збройних силах ворожої держави

або позбавлення його прав на безстороннє й нормальне судочинство, передбачене даною конвенцією.

Під час збройних конфліктів не міжнародного характеру питання проявів насильства над особами встановлені ст. 3 III Женевської конвенції, відповідно до якої забороняється: а) посягання на життя і фізичну недоторканність, зокрема усякі види вбивства, каліцтва, жорстокого поводження, катування і мордування, б) взяття заручників, с) посягання на людське достоїнство, зокрема образливе й принизливе поводження, d) осуд і застосування покарання без попереднього судового рішення, винесеного належним чином заснованим судом, при наявності судових гарантій, визнаних необхідними цивілізованими націями.

Стаття 3 Женевської конвенції про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях 1949 року та ст. 3 Женевської конвенції про поліпшення долі поранених, хворих та осіб зі складу збройних сил, які потерпіли корабельну аварію на морі 1949 року, фактично співпадають за змістом зі ст. 3 III Женевської конвенції. А тому вбивства, насильство, знущання та інші прояви насильства над особами під час збройних конфліктів не міжнародного характеру слід розуміти так само, як і відповідні їм діяння, що вчиняються під час збройних конфліктів міжнародного характеру.

Як було вже зазначено, ст. 433 КК передбачає кримінальну відповідальність за насильство над населенням у районі воєнних дій, зокрема: насильство; протизаконне знищення майна; протизаконне відібрання майна під приводом воєнної необхідності (ч. 1 ст. 433 КК); розбій, вчинюваний щодо населення в районі воєнних дій (ч. 2 ст. 433 КК). Стаття 434 КК передбачає кримінальну відповідальність за погане поводження з військовополоненими, яке мало місце неодноразово, або пов'язане з особливою жорстокістю, або спрямоване проти хворих та поранених, а також недбале виконання обов'язків щодо хворих і поранених особами, на яких покладено їх лікування і піклування про них, за відсутності ознак більш тяжкого злочину. Відповідно до ст. 438 КК однією з форм порушення законів та звичаїв війни є жорстоке поводження з військовополоненими або цивільним населенням.

Зіставляючи злочини, що передбачені міжнародно-правовими документами, з діями, що передбачені ст. 433, ст. 434 та ст. 438 КК, можна констатувати, що зазначеними в цих статтях КК діями охоплюються заборонені міжнародно-правовими документами прояви насильства над військовополоненими та цивільним населенням. У літературі також вказується на охоплення ст.ст. 433, 434, 438 КК заборонених міжнародно-правовими договорами дій відносно військовополонених та цивільного населення. Так, зокрема, дії, що передбачені ст. 433 та 434 КК 2001 року, у КК 1960 року відповідно були передбачені ст. 261 «Насильство над населенням в районі воєнних дій» та ст. 262 «Погане поводження з військовополоненими». Коментуючи зазначені в цих злочинах дії, автори вказували на Женевські конвенції 1949 року про захист жертв війни [5, с. 847-848; 6, с. 845-846; 7, с. 1078-1079]. Коментуючи зазначене у ст. 438 КК «жорстоке поводження з військовополоненими або цивільним населенням», автори також вказують на Женевські конвенції 1949 року про захист жертв війни [8, с. 1076; 9, с. 478]. Отже, можна констатувати, що ці норми встановлюють кримінальну відповідальність за прояви насильства над військовополоненими або цивільним населенням, що передбачені міжнародно-правовими документами.

Проте така законодавча конструкція створює ситуацію, коли вчинення одного діяння (наприклад, насильство над військовополоненим або цивільною особою) одночасно передбачено трьома статтями КК, що породжує складні проблеми кваліфікації вчинення таких злочинів.

Перш за все, постає питання щодо кваліфікації значених у міжнародно-правових документах форм насильства відносно військовополонених та цивільного населення з позиції конкуренції або колізії норм КК. У літературі конкуренцією кримінально-правових норм зазвичай вважають наявність двох або більше кримінальних законів (статей КК), які рівною мірою передбачають караність даного діяння [10, с. 239]. Найбільш типовими випадками є конкуренція загальної та спеціальної норми. Норми, що передбачені ст.ст. 433, 434 КК, можна вважати спеціальними за ознакою спеціального суб'єкта злочину (військовослужбовця), на відміну від ст. 438 КК, що передбачає вчинення цього злочину загальним суб'єктом. Якщо вважати так, тоді такий вид конкуренції прийнято вирішувати згідно із загальноприйнятим у теорії кримінального права принципом: при конкуренції загальної й спеціальної норм застосовується норма спеціальна, що найбільшою мірою відображає специфіку, особливості даного злочинного діяння [11, с.44]. Отже, у всіх випадках вчинення військовослужбовцем під час збройного конфлікту в районі воєнних дій насильства над цивільним населенням такі дії слід кваліфікувати за ст. 433 КК «Насильство над населенням у районі воєнних дій», а випадки вчинення насильства над військовополоненими, відповідно, – за ст. 434 КК «Погане поводження з військовополоненими». Зокрема, так вважає В.М. Киричко, який зазначає, що «дії військовослужбовців можуть бути кваліфіковані за статтями 432,433,434, в яких передбачені спеціальні норми» [9, с. 478]. Отже, у випадку, якщо такі дії вчинені не в районі бойових дій і не військовослужбовцем, то їх слід кваліфікувати за ст. 438 КК як жорстоке поводження з військовополоненими або цивільним населенням. Проте, на наш погляд, така позиція є досить спірною. По-перше, жорстоке поводження з військовополоненими або цивільним населенням, що передбачене ст. 438 КК, є однією з форм порушення законів та звичаїв війни, тобто суб'єктом цього злочину здебільшого є особа, що бере участь у збройному конфлікті – військовослужбовець. По-друге, санкція ст. 433 КК передбачає позбавлення волі на строк від трьох до восьми років, а ч. 2 ст. 433 КК – від семи до десяти років, санкція ст. 434 КК – до трьох років, а санкція ст. 438 КК – від восьми до дванадцяти. Виходить, що насильство, вчинене військовослужбовцем під час збройного конфлікту в районі воєнних дій відносно цивільного населення, є менш небезпечним злочином, ніж насильство відносно цивільного населення під час збройного конфлікту, вчинене іншими особами, що, безперечно, не може бути об'єктивним. Якщо порівнювати санкції ст. 434 КК і ст. 438 КК, то взагалі виходить, що погане поводження з військовополоненими, що мало місце неодноразово, або пов'язане з особливою жорстокістю, вчинене військовослужбовцем (ст. 434 КК), є менш небезпечним злочином відносно жорстокого поводження з військовополоненими, вчиненого не військовослужбовцем (ст. 438 КК).

Таким чином, кваліфікація випадків вчинення насильства над військовополоненими та цивільним населенням під час збройного конфлікту за правилами конкуренції норм (за ознакою спеціального суб'єкта) вбачається досить дискусійною.

Можна розрізнити злочини, що передбачені ст.ст. 433,434, 438 КК, за ознакою обстановки вчинення (збройний конфлікт). Відповідно до чинних норм міжнародного права виділяються два види збройних конфліктів: 1) міжнародні збройні конфлікти; 2) збройні конфлікти не міжнародного характеру.

Виходячи з такої позиції, слід вважати обстановку вчинення злочину «збройний конфлікт міжнародного характеру» обов'язковою для злочину, передбаченого ст. 438 КК, а збройний конфлікт не міжнародного характеру –

ст.ст. 433,434 КК. Отже, у випадку вчинення насильства військовослужбовцем над цивільним населенням під час збройного конфлікту не міжнародного характеру такі дії слід охоплювати ст. 433 КК «Насильство над населенням у районі воєнних дій», а вчинення насильства військовослужбовцем над військовополоненими та цивільним населенням під час збройного конфлікту міжнародного характеру – ст. 438 КК.

Проте така позиція також уявляється недосконалою. По-перше, міжнародно-правові документи, зокрема Женевські конвенції 1949 року про захист жертв війни, хоч і розрізняють збройні конфлікти міжнародного та не міжнародного характеру, проте однаково передбачають відповідальність за насильство над військовополоненими та цивільним населенням, незалежно від того, відбувається воно під час збройного конфлікту міжнародного або не міжнародного характеру. По-друге, як вже було зазначено, санкції ст. 433 КК та ст. 438 КК досить не рівнозначні, а тому вважати, що насильство, вчинене військовослужбовцем під час збройного конфлікту не міжнародного характеру відносно цивільного населення (ст. 433 КК), є менш небезпечним злочином, ніж таке ж саме насильство відносно цивільного населення під час збройного конфлікту міжнародного характеру (ст. 438 КК), що навіряд чи вірно. По-третє, злочин, що передбачений ст. 434 КК, передбачає кримінальну відповідальність за насильство над військовополоненими. Відповідно до міжнародно-правових документів, зокрема III Женевської конвенції, військовополоненим може бути особа (комбатант), що потрапила під владу супротивної сторони під час війни, тобто збройного конфлікту міжнародного характеру. Під час збройного конфлікту не міжнародного характеру питання відповідальності за насильство над особами, що потрапили під владу супротивної сторони (які не вважаються саме військовополоненими) регулюються іншими документами, зокрема Додатковим протоколом II. Отже, за змістом ст. 434 КК виходить, що погане поводження з військовополоненими передбачає й обстановку цього злочину – міжнародний збройний конфлікт, тому кваліфікація насильства над військовополоненими та цивільним населенням за обстановкою вчинення злочину – збройний конфлікт – також вбачається дискусійною.

Таким чином, слід констатувати, що така законодавча конструкція створює значні проблеми з кваліфікацією цих злочинних дій. Вбачається, що бажання законодавця встановити кримінальну відповідальність за насильство над військовополоненими та цивільним населенням одночасно в трьох статтях КК (ст.ст. 433, 434, 438 КК) невиправдане і створює суттєві складнощі при дотриманні Україною взятих на себе зобов'язань відповідно до Женевських конвенцій 1949 року про захист жертв війни та інших міжнародних договорів, тому, на нашу думку, слід виключити з Кримінального кодексу України статті 433 та 434, що дозволить кваліфікувати такі дії виключно за ст. 438 КК України як жорстоке поводження з військовополоненими або цивільним населенням.

Допоки існують протиріччя між статтями 433, 434, 438 КК, необхідно у науково-практичних коментарях дати таке роз'яснення, згідно з яким застосування цих норм може бути певним чином наближене до міжнародних стандартів. Вважаємо, що це роз'яснення повинно встановлювати, що відмежування цих статей здійснюється за двома обов'язковими ознаками: 1) за суб'єктом злочину і 2) за характером збройного конфлікту (міжнародний чи не міжнародний). За статтями 433 та 434 КК злочини кваліфікуються в тих випадках, коли вони вчинені спеціальним суб'єктом (військовослужбовцем) та в умовах збройного конфлікту не міжнародного характеру. В усіх інших випадках ці злочини повинні кваліфікуватися за статтею 438 КК України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 8 червня 1977 року. Протокол ратифіковано із заявою Указом Президії Верховної Ради УРСР N 7960-XI від 18.08.1989 р.
2. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв збройних конфліктів не-міжнародного характеру (Протокол II), від 8 червня 1977 року. Протокол ратифіковано із заявою Указом Президії Верховної Ради УРСР № 7960-XI від 18.08.1989 р.
3. Женевська конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 року. Конвенцію ратифіковано із застереженнями Указом ПВР УРСР від 03.07.1954 р.
4. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими від 12 серпня 1949 року. Конвенцію ратифіковано із застереженнями Указом ПВР УРСР від 03.07.1954 р.
5. Уголовный кодекс Украинской ССР: науч.-практ. комментарий / Н.Ф. Антонов [и др.] ; отв. ред. В. И. Зайчук, С. С. Яценко. – 3. изд., доп. – К. : Политиздат Украины, 1987. – 879 с.
6. Кримінальне право. Особлива частина. Підручник. / Александров Ю.В., Антипов В.І., Володько М.В. та інші. – К.: НАВСУ – Правові джерела, 1999. – 896 с.
7. Уголовный кодекс Украины : научно-практ. комментарий / Отв. ред. В.И. Шакун, С.С. Яценко. 5-е изд., доп. К. : А.С.К., 1999.-1088с.
8. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 року / За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – К.: Каннон, 2001. – 1104 с.;
9. Кримінальне право України: Особлива частина: Підручник для студентів юрид. спец. вищ. закладів освіти / За ред. професорів М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – К.: Юринком Інтер; Х.: Право, 2002. – 496с.
10. Кримінальне право України: Загальна частина / За ред. професорів М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – К.: Юринком Інтер; Х.: Право, 2002. – 416 с.
11. Бажанов М.И. Множественность преступлений по уголовному праву Украины / Бажанов М.И. -Х: Право, 2000. – 128с.

УДК 343.3/7:796.03(043)

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА ГРУБОГО ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ СПОРТИВНИХ ЗМАГАНЬ

Петренко О.І.,
к.ю.н., старший викладач кафедри кримінального права та кримінології
Донецький юридичний інститут МВС України

Статтю присвячено дослідженню ознак суб'єктивної сторони грубого порушення правил спортивних змагань. Автором доведено, що грубе порушення правил спортивних змагань є злочином зі змішаною (подвійною) формою вини, де його суб'єкт умисно вчинює саме діяння, а «тяжкі наслідки» настають з необережності. Окрім цього, зазначається, що важливою ознакою даного злочину виступає емоційний стан особи.

Ключові слова: склад злочину, суб'єктивна сторона, вина, фізична культура, спорт, казус, емоційний стан.

Petrenko A.I. / СУБЪЕКТИВНАЯ СТОРОНА ГРУБОГО НАРУШЕНИЯ ПРАВИЛ СПОРТИВНЫХ СОРЕВНОВАНИЙ / Донецкий юридический институт МВД Украины

Статья посвящена исследованию признаков субъективной стороны грубого нарушения правил спортивных соревнований. Автором доказано, что грубое нарушение правил спортивных соревнований является преступлением со смешанной (двойной) формой вины, где его субъект само деяние совершает с умыслом, а «тяжкие последствия» наступают по неосторожности. Кроме этого, отмечается, что в качестве важного признака данного преступления выступает эмоциональное состояние лица.

Ключевые слова: состав преступления, субъективная сторона, вина, физическая культура, спорт, казус, эмоциональное состояние.

Petrenko A.I. / SUBJECTIVE PARTY OF GROSS VIOLATION OF RULES OF SPORTS COMPETITIONS / Donetsk Law Institute of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine

The article notes, that one of the priority missions of a modern national state is to form healthy nation. In so doing, it is stressed in the article, that physical training and sport are meant primarily to promote implementing this mission. The author notes, that, from force of inertia, which has lasted since Soviet period of Ukrainian statehood, the area of physical training and sport has been regarded to be free from criminal interference, allegedly «untouchable». The given approach of the national state institution leads to a lack of a proper attention of law enforcement agencies to legal order in this area that has caused numerous socially dangerous manifestations. The most serious concern nowadays is about a high rate of traumatism and death in this area. The author has proven, that there exists a sufficient number of grounds for criminalization of such an offence as «Gross violation of contest rules», in particular this phenomena is characterized by a high rate (character and rate) of social danger, it exists within conditions, which are impossible to be terminated without applying criminal liability, it causes significant violation of human rights and moral standards. It should be noted, that an effectiveness of further applying the given article of Criminal Code of Ukraine depends on clear understanding a body of a crime, including attributes of subjective view.

Complex research of the attributes of the given element has made it possible to conclude, that gross violation of contest rules is an offence, which includes mixed (dual) form of a guilt, wherein the subject treats this act intentionally with no care concerning its consequences. In the case of intentional attitude to the named consequences the subject must bear responsibility according to the articles of Criminal Code of Ukraine in force, which provide for a liability for intentional harming life and health of a person. The author also proves a necessity to ascertain such an attribute as an emotional state of a person.

Key words: crime, subjective side, wine, physical culture, sport, incident, emotional state.